

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VII. ARG.

STOCKHÖLM, 15 DEC. 1918

N:r 20.

Äntligen!

Det tyckes nu på sistone som om högern verkligen fattat en positiv position i vår rösträttsfråga och är villig att medverka till lösningen av den vid nästa års riksdag. Det är ej en dag för tidigt att så sker och man kan ej annat än förundra sig, att det skall ha behövts sexton års arbete och agitation för saken, fyra års världskrig och de sista årens stora revolutioner i Europa för att den svenska högern äntligen skall förmås att uppgiva sitt motstånd i en fråga, som sen länge varit klar för våra grannländers konservativa partier, och där blivit avförd från dagordningen.

Det är sannerligen i elvte timmen, som den svenska högern ändrar ståndpunkt, trogen sin gamla vana, att ej förrän tvingande nödvändighet kräver, ge upp en fullständigt ohållbar ställning. — Men det har ännu ej avhörtts på vilka villkor, som högern "godkänner att kvinnorna bli delaktiga av politisk rösträtt", som termen lyder från högerhåll. Det bör därför genast från vårt håll sägas ifrån, att när vi nu få vår politiska medborgarrätt, så hävda vi med bestämdhet vår gamla fordran, att den skall givas oss på samma villkor som för män. Några streck för kvinnorna få icke nu förekomma, nu fordra vi vår rätt fullt och helt och slå ej av på något av våra krav.

Föräldrars vårdande myndighet över sina barn.

Styrelserna för Fredrika Bremer-Förbundet och Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt samt Socialdemokratiska kvinnornas centralstyrelse framlägga i en gemensam skrivelse till regeringen sina synpunkter och önskemål med anledning av lagberedningens förslag till revision av giftermålsbalken.

Framställningen utmynnar i yrkande på att förmynderskapet över de omyndiga barnen måtte tillkomma makarna i förening, att föräldrarnas vårdande myndighet måtte utsträckas, så att intills barnet fyllt 16 år deras samtycke fordras för ingående och hävande av avtal angående barnets arbetsställning samt att den för gift kvinna föreslagna rätten att bära eget och mannens namn i förening utsträcker till rätt att efter vederbörlig anmälan bära enbart eget namn.

Ljuset kommer från Östern har det förut hetat. För oss kvinnor heter det: friheten kommer från Norden. Hell norrskenet, som lyser in i de avlägsnaste hörn av Europa och upplyser den väg, som skall föra kvinnorna till frihet. Endast Sverige fattas ännu för att ge den fulla glansen åt det norrsken, som uppstått ur en utvecklad rättfärdighetskänsla och ett logiskt tänkande. Jag tror att de svenska männen ha både hjärta och huvud. Därför utbringa jag ett leve för de svenska kvinnornas rösträtt.

Vi som leva i skuggan av social orättvisa, vi kasta längtansfulla blickar mot ljuset som kommer från Norden.

ROSIKA SCHWIMMER.

Flickskollärarynnornas nya organisation.

Om man tillåter sig att av det nuvarande läget dra slutsatser angående vederbörandes uppskattning av och intresse för den högre kvinnobildningen här i landet — något, som det trots exceptionella tider inte förefaller alldeles orimligt att göra — så blir man inte glad. Man frågar sig för hur många hjärnor det tilläventyrs gått upp, att det är en nationalförlust att missvärda dylika ting. Njuggt har den svenska flickskolan alltid blivit behandlad (det är sannerligen ingen orättvisa att påstå detta i ett land, där jämförelsevis så stora summor blivit offrade på gossarnas uppfostran), och den kommer säkerligen att gå under, om den nu lämnas åt sitt öde. Skolornas principaler mäktade ej anständigt avlöna sitt folk, stat och kommun, vilka, sådan ställningen nu en gång blivit, onekligen äro mera utomstående, hänvisa till varandra. Hur litet frågans vikt inses även på håll, varifrån man kunde vänta sig mera, framgår av t. ex. ett sådant yttrande som herrarnas i årets första kammare, att flickornas uppfostran icke är något statsintresse. Vad är då ett statsintresse?

Glädjande nog finns det emellertid tecken i tiden, som tyda på ett uppvaknande hos lärarinnorna själva. Dessa, som även de ha åtskillig slöhet att förebrå sig, ha börjat inse det faktum, att det är deras oavvisliga plikt att ena sina krafter för att i den mån de kunna arbeta för missförhållandenas avhjälpan.

Fast övertygade om nyttan och behövligheten av en dylik åtgärd just nu, då för flickskolan synnerligen viktiga frågor (sådana som lönerglering och statens ställning till flickornas högre undervisning) äro uppe, ha Stockholms flick- och samskolors lära-

rinneförbund, Malmö högre flickskolors lärarinneförbund samt Lunds flickskolors lärarinneförbund m. fl. efter uppmaningar från olika håll tagit initiativ till bildandet av en landsorganisation av lärarinnorna vid Sveriges enskilda skolor.

I ett i dagarna utsänt cirkulär ge initiativtagarna sina synpunkter. Där påpekades följande.

Den ställning privatskolornas lärarinnor särskilt i ekonomiskt avseende inta har sedan gammalt icke motsvarat deras utbildning och deras ansvarsfulla arbete. I själva verket har lönen aldrig varit beräknad för verklig självförsörjning. Denna traditionella undervärdering av lärarinnornas arbete har i stort sett bibehållits och under nuvarande kristid lett till fullkomligt olidliga förhållanden. Därtill kommer, att lärarinnornas ställning även i rättsligt och socialt avseende kräver förbättring. Det ligger i öppen dag, att det nuvarande läget måste utgöra en stor fara för skolorna och därmed för hela den högre kvinnobildningen.

En livlig övertygelse, att en tillfredsställande lösning av dessa problem kan åstadkommas endast genom att lärarinnorna själva arbeta för sin sak, har nu lett till bildandet av sammanlutningar av intresserade lärarinnor, vars sammanlagda medlemsantal nu uppgår till 439.

Slutligen preciseras den ståndpunkt den blivande landsorganisationen vill inta till Flick- och samskoleföreningen, som ju har delvis samma mål. Beträffande av det arbete, som utförts av denna, uppskattas till fullo, på samma gång som behövligheten av ett mera direkt språkkräv för lärarinnorna själva betonas. Man hoppas emellertid på gott samarbete, så mycket mer som i

Polissyster Erica Ström †

Den 28 november avled i sitt hem i Stockholm polissystern fröken Erica Ström. Hon blev 1908 anställd vid Stockholms poliskår, sedan hon förut utbildat sig i och ägnat sig åt sjukvård.

Kvinnor i polisens tjänst var då något alldeles nytt i Sverige och ansågs närmast som ett experiment. Med sin eminenta duglighet, sin stora intelligens och säkra takt vann emellertid syster Ström snart förmåns och kamraters aktning och erkännande, och det blev tydligt att det inom polisarbetet fanns många uppgifter, som endast kvinnor kunde fullt tillfredsställande lösa. Fröken Ström företog även resor till Förenade staterna såväl som till våra grannländer för att studera kvinnors arbete i polisens tjänst, och de erfarenheter hon inhämtade kommo väl till pass vid organiserandet av en särskild kvinnlig avdelning inom polisen, vilken förlades till nya polishuset på Kungsholmen, där även syster Ström arbetade; den sista tiden var hon anställd inom kriminalavdelningen.

Under sitt arbete inom polisen hade fröken Ström på nära håll sett verkningarna av reglementeringen och hennes varma hjärta ömmade för de olyckliga kvinnorna, på samma gång som hennes klara förstånd visade henne missförhållandena i det rådande systemet. Oaktat sin vacklande hälsa och sin krävande tjänstgöring ägnade hon mycket arbete åt abolitionistkommittén, vars sekreterare hon varit.

Syster Ström var en föregångerska på sin post, hon var bättre än någon annan ägnad att visa att det finns en mission för kvinnors insats även inom polisen. Hon föll också på sin post, hon offrade sig för ett tungt och psykiskt påfrestande arbete under yttre villkor som man må hoppas skola lättas för hennes efterträdarskor.

Det första kvinnliga sändebudet.

Enligt en notis i den schweiziska kvinnotidskriften Frauenbestrebungen har den ungerska folkrepubliken utnämnt fru Rosika Schwimmer till sin representant (bevollmäktigte Vertreterin ihrer Interessen) i Schweiz. Fru Schwimmer har redan anlänt till Bern.

Stockholm två medlemmar och en suppleant från Lärarinneförbundets styrelse redan blivit invalda i Flick- och samskoleföreningens kretsstyrelse.

Det nya förbundet ämnar konstituera sig i Stockholm på ett möte i slutet av jullovet. Anmälningarna, som helst böra ske före den 7 december, insändas till fröken *Helfrid Bergman, Norra Blasieholmshamnen 5 B, Stockholm.*

Anna Sonden.

219

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: VERA V. KRÄMER.

Redaktion och Exp.: 24 Brunkebergstorg I

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1918 Kr. 2: 50.

4:e kvartalet 75 öre.

Lösnummer 15 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av kr.

3: 25 i postanvisning till tidningens exped.

Annonspolis: 10 öre per mm. Å sista sidan, 15 öre å de övriga. Vid längre tids annonsering rabatt.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

24 Brunkebergstorg I, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 86 00.

Öppen vardagar kl. 1—4.30 e. m.

samt fredagar kl. 6—8 e. m.

L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1—3 e. m.

Sysstrar i alla land...

Ett nödrop från Tyskland.

Ellen Key har i ett upprop låtit gå vidare en bön från tyska kvinnor om att kvinnorna i vårt land ville sända en vädjan till ententländernas kvinnor. De hårda villkoren för vapenvilan skulle lamslå all transport och komma Tysklands kvinnor att få se sina barn lida hungersnöd. Även Selma Lagerlöf har utsänt ett upprop, riktat till mödrarna i segerlanden, och en i hast ordnad namnsamling i Stockholm och på andra orter har inbragt ett par tiotusental namn från svenska kvinnor, som instämna i denna vädjan.

Tysklands kvinnor ha även vädjat direkt till Frankrikes om att föra deras talan inför landets regering. På detta rop om misskund har svarats med påminnelser om den tyska krigföringens brott, om Lusitania, om kränkningen av Belgien samt om det svar, som tyska kvinnor givit på en fransk uppmaning att protestera mot dessa dåd och som lydde: "Må vi göra gemensam sak med vår regering och dess män".

Och nu senast kommer meddelandet att engelska kvinnor med Mrs Fawcett i spetsen på en liknande vädjan svarat med ett lika bleklagt nej med framdragande av undervattenskriget och påpekande av att de allierades och neutralas livsmedelsfråga måste först tas i betraktande.

Man genmäler med tal om gammal skuld, man mäter kallt och torrt som med en våg och en räknemaskin, man svarar: öga för öga, tand för tand.

Men det är inte rättvisa de tyska kvinnorna ha begärt. Det de ropa är: Nåd!

Förunderligt är det att kvinnor, om de också bo i andra land, om de också nyss varit fiender, kunna vara döva för detta rop. Vi ha så länge svulit, heter det däri, våra barn tåla inte mera, de utfattiga bland mödrarna, som svulit än mer och som måste leva för att skydda dessa barn, ha inga krafter kvar... Höra då inte kvinnorna i

BREVKORT.

Jul- och nyårskort med svenska flaggan och rösträttsmärket.

Porträtt av statsminister Edén med citat ur hans anförande i rösträttsdebatten i riksdagen 1918.

Uttalanden av Fredrika Bremer, Selma Lagerlöf och Ellen Key.

Pris 5 öre st. Rekvideras från Rösträttsbyrån, 24 Brunkebergstorg.

Rösträtt för Kvinnor.

Åttonde årgången.

Sveriges kvinnor stå nu inför en vändpunkt i sin historia. Deras medborgarrätt är med all säkerhet tryggad, sedan högerpartiet nu uppgivit sitt motstånd mot kvinnorösträtten. Vi kunna med skäl vänta att den riksdag, som nästa år sammanträder, bringar frågan till sin lösning.

Ett stort skede i kvinnorörelsen blir då avslutat, många års outtröttliga arbete har nått målet, när kvinnorna fått sin rösträtt.

Men kvinnorna veta, att ett nytt skede genast tar vid — det då de skola än mer energiskt än förut beredas att förvalta det ansvar medborgarrätten lägger på dem. De krafter, som hittills varit bundna vid den sidan av arbetet för kvinnans höjande, som bestått i kampen för kvinnans rösträtt, stå inför friggörelsen till annat arbete, friggörelsen till det stora verket, för vilket kvinnorösträtten skall öppna portarna.

Man kan säga, att nu först när man står inför utsikten att få medborgarrätten, börjar det verkliga arbetet, hur ihärdigt och segt det förra än varit! Nu kommer samlingen kring de direkta kvinnofrågorna, åt vilka kvinnosaks kämparna länge längtat att få viga sig och för vilkas lösning kampen för rösträtten varit inledningen.

Med dessa nya uppgifter, som densnara utsikten till medborgarrättens genomförande själfvallet för med sig, glider "Rösträtt för Kvinnor" in i nya spår. Den blir icke på samma sätt som hittills ett rösträttskamporgan, den blir ett upplysningsorgan för kvinnor-

de främmande länderna hjärteskriet häri?

Vi som stå utanför förstå inte deras svar och deras dövhets. De må ha lidit än så mycket och än så bittert, men skulle man aldrig hjälpa andra än dem som intet ont gjort, aldrig glömma förbrytelsen som själv vållat det onda, aldrig glömma det som är riktat mot en själv, vad vore det väl då att hjälpa? Är den lidande mindre olycklig, därför att fel begingos under andra dagar? Tysklands krigföring må ha varit omänsklig, men vem av oss vet hur långt man kan låta sig ryckas med av det som de styrande förklara nödvändigt under krigets vildhet? Och kunna väl de, till vilka bönerna nu riktas, helt och hållet frita sig från att inte själva ha låtit sig gripas av krigets hårdhet? Det sorgliga, det hemska i det vi nu få bevittna är att de ännu synas gripna av denna hårdhet. När man vaknar upp efter krigets häxdans, då synas de, i stället för att vakna upp till mildhet och besinning, ha vaknat upp till hämnd. I stället för att det hör segraren till att vara storslagen och ädelmodig, äro de kalla och straffande.

Ropet från Tyskland var aldrig menat så. När den besegrade vänder sig till segraren, är det inte med tal om rätt, det är med tal om förbarmande. Är det inte som om Tysklands kvinnor blivit oss mer sympatiska, sedan de haft det modet att tro på det omöjliga, att sända ut en sådan bön, att hoppas där intet hopp fanns. Vi hade också så gärna sett franskt ädelmod överglänsa sig själv, sett engelsk kvinnlig solidaritetskänsla med sysstrar i alla land tala ett språk, som förstummade alla smärtor man själv lidit.

Vad är för övrigt att kvinnor tala direkt till kvinnor i det som nyss varit fiendens läger, om inte det att här

nas nödvändiga politiska, sociala och kommunala kunskap, detta fält, där männen ha generationers försprång, och där det gäller att inhämta dem.

Den ämnar också vara ett uttryck för vad kvinnorna vilja och vill bli en spegling av deras insatser i det stora med männen gemensamma strävandet att bygga upp det kommande rättfärdigare samhället.

"Rösträtt för Kvinnor" är alltjämt kvinnornas samlingsorgan, oberoende av partipolitiken. Här ligger tidningens tyngdpunkt. Den är organet för de vitala och brännande frågor, som alla kvinnor måste enas om att bringa fram till lösning för sin egen och samhällets skull.

Därför böra kvinnorna nu mer än någonsin stödja sin tidning, "Rösträtt för Kvinnor". De skola göra det i känslan av befrielse inför en väg, som snart synes vara tillryggalagd, och i ett djupt ansvar inför de plikter, som vänta dem alla, plikter mot samhälle och stat, plikter som staten ämtligen och medvetet skall pålägga dem.

Rösträtt för Kvinnor utkommer den 1 och 15 i var månad med undantag av juli och augusti månader. Prenumerationspriset, postarvodet inberäknat, är kr. 2: 50. All prenumeration sker genom posten. I utlandet bosatta prenumeranter kunna även erhålla tidningen mot insändande av kr. 3: 25 i postanvisning till tidningens expedition, Brunkebergstorg 24, Stockholm. Lösnummer 15 öre.

är det inte fråga om en dom efter rättfärdighetens mått? Här är det att ni skola kunna se med edra hjärtan att vi vrida oss i förtvivlans kval, så visst som att ni äro mödrar som vi, här är det om barnhärtighet vi tigga.

Man reser sig icke upp efter en sådan bön och efter att ha fått nej på den utan en tagg i hjärtat. Ack, om kvinnorna i de länder som nu se segern le mot sig, ville förstå detta! Vi andra, som känna att det måste bli fred mellan länderna, om inte vår värld skall förgås, vi darra inför den fortsatta bitterheten, vi ville göra allt för att se den minskad. Vi känna vårt värv att söka ge den kommande generationen broderlighetens känslor dubbelt svårt men också dubbelt maktpåliggande.

Hilda Sachs.

Emma Aulin stadsfullmäktig.

I Jönköping har vid stadsfullmäktigevalen den 7 dec. invalts fru Emma Aulin. Fru Aulin hade av de frisinnade uppsats på tredje platsen och för att säkerställa hennes inval gingo kvinnorna fram med en lista som upptog endast hennes namn och med frisinnad beteckning.

När ni sett tillräckligt länge in i kvinnornas ansikten, är ni böjd för att tro, att kvinnorna skola ha ett ord att säga vid uppörelsen. De ha tusen gånger förtjänat det.

Rudyard Kipling.

Rösträttsbyrån

hålls öppen alla vardagar kl. 1—4.30 samt desutom fredagar kl. 6—8 e. m.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Karl Magnus Lindh †.

Med redaktör K. M. Lindh, som den 7 december avled i Gävle förlorar den svenska kvinnorösträttsrörelsen en av sina trofasta vänner. Make till den av denna tidnings läsare säkerligen i tacksamt minne bevarade år 1914 avlidna Klara Lindh, kom han tidigt att intressera sig för kvinnornas strävanden. Då han under några år var ledamot av riksdagens andra kammare, vald av de frisinnade, uppträdde han mer än en gång till försvar för den kvinnliga rösträtten. Så framställde han omedelbart efter sammanjämningsförslaget antagande i författningsfrågan 1907, som löste männens rösträttsfråga, men lämnade kvinnorna utanför, en interpellation till herr Lindman och frågade hur långt man kommit med utredningen av kvinnornas politiska rösträtt och om man kunde vänta förslag till nästa riksdag. Ofta ha vi också haft anledning att besanna ett yttrande av K. M. Lindh i rösträttsdebatten vid 1908. "Man säger att kvinnan icke är mogen, och att tiden icke är mogen för denna frågas lösning. Jag tror för min del, att löses den icke snart, skall det visa sig, att den som icke är mogen, det är mannen."

En alldeles särskild tjänst har red. Lindh gjort kvinnornas rösträttsrörelse därigenom att han åtagit sig att å sin tidnings, Gävle Dagblads tryckeri, låta trycka den s. k. "Artikelseerien". Detta viktiga upplysningsarbete, varigenom artiklar om rösträtt och andra aktuella kvinnofrågor samtidigt inflyta i olika tidningar i hela landet, har från början organiserats av fru Klara Lindh och även efter hennes död har utgivandet skötts från Gävle. Många tankar ha säkerligen vid detta nya dödsbud gått till det en gång så glada och lyckliga hemmet, där makarna förenades såväl i kärlek till varandra och barnen, som i gemensamma strävanden för social och politisk rättvisa, ett hem som gav en så ljus bild av ett nutida äktenskap. Därifrån har ett stort arbete gått för kvinnornas rätt, och Landsföreningen skall minnas det med tacksamhet.

Gulli Petrini.

Wilson talar ånyo för kvinnorna.

Amerikas president är outtröttlig i sitt arbete för kvinnorösträtts genomförande. Nu senast har han i sitt stora årliga budskap till senaten den 3 december i denna sak yttrat följande tydliga och fasta ord:

Kvinnornas bidrag till arbetet ha medfört resultat, vilka ej kunna tillräckligt uppskattas. De ha kastat ny glans över den amerikanska kvinnans historia. Den minsta tribut vi kunna ägna dem är att göra dem jämställda med männen i politiska rättigheter, alldenstund de bevisat sig vara människors jämlikar inom varje fall av praktiskt arbete som de inträtt på, vare sig det gällt dem själva eller deras land. Dessa stora dagar av väl fyllt värv skulle beklagligt fördäras, om vi skulle underlåta denna gård av rättvisa. Förutom de utomordentliga, praktiska tjänster de ha utträttat ha landets kvinnor varit drivkraften i de systematiska ekonomiska åtgärder, genom vilka vårt folk frivilligt bidragit till att förse världens lidande folk och arméerna på alla fronter med livsmedel och allt annat, varmed vi kunnat tjäna den gemensamma saken. Detaljerna i en sådan historia kunna aldrig till fullo skrivas, men vi bära dem inom vårt hjärta och tacka Gud för att vi kunna säga att vi äro fränder till sådana människor.

Varje segrande idé innebär avskaffandet av hundraårig trældom.

Richard Jefferies.

Böcker.

LYDIA WAHLSTRÖM: *Daniel Malmbrink*. Norstedts förlag. Pris 9 kr.

Rösträtt för kvinnor kan icke på samma sätt som dagspressen ägna utrymme åt bokrecensioner — ens när det gäller böcker av direkt intresse för denna tidnings läsare eller böcker, skrivna av "deras egna". Vi måste vara kortare än de dagliga tidningarna, därför blir det blott några rader, som ägnas en bok, som dock vore värd ett mycket mer detaljerat omnämnande.

D:r Lydia Wahlströms i dagarna utkomna roman — visst den första roman hon skrivit i sin annars så rika produktion — är ett sällsynt lödligt och ståtligt arbete. Det behandlar en prests själshistoria — det aktuella ämnet om en kyrkans man, som icke känt Kristus! Daniel Malmbrink, en ypperligt tecknad ursvensk, lär sig genom en katolik se den Kristus, han förut bemött med ett slags intellektuellt snobberi, han blir som medelålders präst väckt till verkligt själsliv, som ristar fåror i hans förut så glatta drag. Detta är handlingens stomme. Inom den ryms först en stor fond av religionskunskap — även en lekman märker hur förf. trängt in i och behärskar detta ämne. Men här ryms *människokunskap* i mått, som icke äro vanligt i romaner. Det är en överlägsen ande, som blåst liv i gestalterna, man blir ouphörligt slagen av den djupa och fina iakttagelsen av människor — de mest olika slag. Humör finns här och fin satir, en nästan förbluffande kontakt med modernt liv, en åskådighet över det skildrade, som gör läsningen till en intellektuell och själslig njutning. Daniel Malmbrink är en överlägsen bok, därom finns ingen tvekan — men mest segrar dock i den dess fasta, starka vilja till *själ* i tillvaron.

V. v. K.

FRIGGA CARLBERG: *För rättfärdighets skull*. Wahlström & Widstrand. Pris kr. 5: 50.

Det är icke ofta som godheten skriver en bok och samhällsmoderligheten gör sig själv underhållande. Det finns talangfulla böcker och så kallade goda böcker, men de förra äro icke alltid goda, och de förra oerhört ofta tråkiga. Men här har det oväntade inträffat, att en själ fylld av klok förståelse och människokärlek även fått ordet i sin makt, har fått en droppe av den gudagåvan humor och har ut ur sitt innersta lyckats destillera ett extrakt på kvinnornas frigörelsearbete, som på samma gång är en rolig och underhållande lektyr. Frigga Carlbergs hjältinna, Märta Wander, som med stor friskhet och fart berättar om sitt liv, ger omedelbart intrycket av att ha fått några av de bästa egenskaper, som vi gärna vilja tänka oss speciellt utvecklade hos en rösträttskvinna. Hon äger i hög grad denna samhällsmoderlighet, vars rot utgår och tar sin näring ur hemmets värld, men som räcker till på grund av sin outgrundliga rikedom över många andra, som tarva hjälp och omvårdnad. Märta Wanders öden, då hon gör ett slags storstädning i det lilla samhället Strandköping, läs: svensk småstad, äro mycket underhållande. Hennes eget liv bjuder icke på så många konflikter, men det finns alltid gott om andra människobarn, som trassla till sina egna och samhällets angelägenheter. Det är den svenska rösträttsrörelsens gryningstimmor, som Märta Wander och hennes medsystrar uppleva, och som fru Carlberg här rör sig med förstahands intryck, har hon fått in i sin bok en äkta och sann stämning av dessa första benådade år av hänförelse och missmod, av hårt uppoffrande arbete och få, men med rörande tacksamhet hälsade segrar. Berättelsen om hur den svenska röst-

rättsrörelsens moder, som vi alla känna igen, mottages i småstaden, är ett historiskt dokument.

Men bokens svaghet ligger i människoskildringen. Vi se aldrig riktigt dessa människor, som författarinnan dock vet så mycket om, då det gäller deras andliga nöd och deras själars frunkning under småstadens vardagslunk. Rent grafiskt fattas här en väsentlig egenskap hos en bok som denna. Tack vare författarinnans temperament och den medkänsla, som är grunddraget i hennes författarskap, kan hon komma oss att glömma, att vi rakt inte ha reda på om Märta Wander har bruna eller blå ögon och om gamla konsuler brukade gå i siden i vardagslag. Det är på sätt och vis en artighet åt författarinnan att konstatera denna glömska. Det betyder ju att hon fått oss med sig, och det är väl ändå det viktigaste, då man skriver böcker, som äro avsedda att läsas.

Elisabeth Krey-Lange.

Samlingen kring Wilsons fredsprogram.

Som redan omnämnts, har Svenska sektionen av Internationella kvinnokommittén för varaktig fred värdjat till övriga sektioner av kommittén att stödja presidenten Wilsons fredsprogram, och jakanten svar ha redan anlant från danska, norska och brittiska sektionerna. För vinnande av svenska kvinnors anslutning har sektionen utarbetat nedanstående uttalande, i vilket Landsförentingens för kvinnors politiska rösträtt, verkställande utskottet, samt flera kvinnoorganisationers styrelser instämt:

Förhoppningen om en rättsfred har varit den enda ljusningen under världskriget. Fredsorganisationer i hela världen, varibland även Internationella kvinnokommittén för varaktig fred, som bildats under kriget på den internationella kvinnokongressen i Haag 1915, hava alla uppställt program, vilka genom fordran om lösandet av nationalitetsfrågorna, om militarismens och den hemliga diplomatins avskaffande, om mellanfolkliga tvisters avgörande medels överenskommelse eller skiljedom haft till mål skapandet av en rättvis och varaktig fred. Tanken om bidandet av nationernas förbund, såsom ytterligare värn mot våldet, har vuxit sig allt starkare.

President Wilson har i 14 punkter av den 8 januari 1918, i 4 punkter av den 11 februari 1918 samt i sitt tal den 27 september 1918 givit ett samlande uttryck åt den önskan, som fordrade rättsfreden och bildandet av ett nationernas förbund. Regeringarna och en mäktig folkmening i övriga ententeländer hava förklarat sig omfatta detta program icke blott medan kriget ännu var oavgjort, utan även efter den slutliga segern, och jämväl centralmakterna hava i sina framställningar om fredsunderhandlingar anslutit sig till detsamma.

Sakkunniga för könssjukdomarna utsedda — bland dem en kvinnlig läkare.

Sedan k. m:t bemyndigat chefen för civildepartementet att tillkalla högst fem personer att verkställa utredning angående de åtgärder, som erfordras för att bland allmänheten sprida kunskap om könssjukdomarnas natur och smittofarlighet, om medel, som stå till buds för att hindra smittas överförande, samt om skyldighet för en var, som angripits av sådan sjukdom, att skyndsamt söka läkarvård, har eklestikministern uppdragit åt överdirektören B. J. Bergqvist, professor Knut Kjellberg, överläkaren vid S:t Görans d:r K. Marcus, lektorn C. K. S. Sprinchorn samt praktiserande läkaren med. lic. Alma Sundquist att verkställa ifrågavarande utredning.

När det var modernt att vara kvinnlig.

Det är alldeles nödvändigt att man vet vad man har att brås på för att kunna bedöma den situation man lever i. Gärna ändra den med, förresten, men framför allt få en överblick, så att man ej blir alltför knäckt av andras omdömen. När kvinnor än i dag få höra uttalas den vanliga fruktan för att de skola bli "okvinnliga" om de få det en smula bättre, ett slagord, som kvinnor själva och inte blott män använda om sina mera stridbara och självständiga medsystrar, så har det sin nytta att se, hur denna fruktan har anor och hur det dock i alla, alla tider funnits kvinnor som varit "okvinnliga".

I en mycket rolig bok, en kvick och vid-synt bok, "Vett och dårskap" av Edla av Klercker, nyligen utkommen i bokmarknaden, får man så hälsosamt klart belyst den moderiktning av kvinnornas "kvinnlighet", som spökar än i dag.

Det visas så sant, hur en viss tids kvinnor, den tid, som följer efter renässansens period av kraft och vettighet, skulle vara kvinnliga och ljuva — men ändå duktiga och erfarna i allt som rörde hem och hushåll. Detta gällde England — och väl också Skandinavien. I Frankrike har man haft för mycken kvinnokoralltid, för att kvinnan skulle kunna förklingas så som fallet för en tid blev i England.

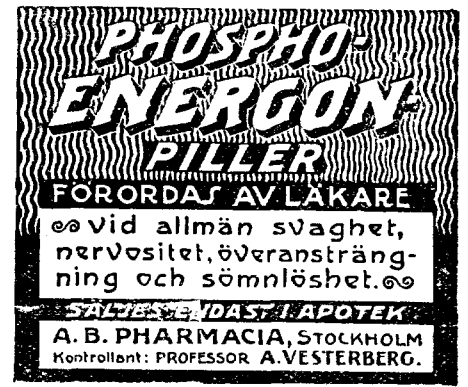
Jag tillåter mig återge ur "Vett och dårskap" följande karaktäristika:

Man kunde med skäl fråga, varit hade renässansens vettiga lärda damer tagit vägen? De kvinnor, vilkas charm ökades av att de läste latin och grekiska och i vilkas buadoarer Plato och Aristoteles lågo framme på originalspråket. De blevo allt sällsyntare. I stället hade man upfunnit ett annat kvinnoideal, som, under stark uppmuntran, av tidens män, blev målet för all kvinnlig strävan och fullkomning. Det var den kvinnliga kvinnan, den husliga, blyga, ödmjuka, hängivna, osjälviska, men också hemskt okunniga kvinnan. För henne var självständigt tänkande och handlande av ondo och all slags kritik av det starkare könet något som hon väl aktade sig för, i känslan av sin egen kvinnliga underlägsenhet. Samtidigt med att hon skulle vara vek och mjuk, stå klädsamt svag under mannens starka beskydd, skulle hon ändå i husliga ting vara duktig och man fordrade av henne ett gott omdöme — common sense — 1700-talets omhuldade favoritegenskap, som måhända ingenstädes dyrkades högre än i England. Men robust fick hon inte vara, varken till kropp eller själ, det var ingen klädsam egenskap hos den helst litet trånsjuka slingerväxtartade idealkvinnan.

Denna teori, heter det vidare, att exakta kunskaper voro skadliga för den kvinnliga uppfattningen, att det var okvinnligt att göra någonting riktigt fullständigt, även då det gällde kvinnans eget område. När man hunnit så långt som till Georg III:s och Georg IV:s dagar voro de svaga själarna så rädda att ens till skenet visa någon slags yrkeskicklighet, att de på fullaste allvar uppfunno ett slags härmningskonst eller "mock art", vari England hade äran att excellera. Som exempel härpå kan anföras, att det hade ansetts alldeles för manhaftigt att modellera väl i lera, men att modellera i vax och bröd, det var en fullt kvinnlig sysselsättning. Man imiterade filigran och mosaik i kulört papper, man gjorde medaljer av kartong och guldblad, blommor av lamull och koraller av slänkvistar, som man färgade röda o. s. v. i det oändliga. Grekiska landskap målades — eller kluddades — med blyerts och pomada och dagrarna skrapades ut med pennkniv.

Nog ha vi det bättre nu. Men det skadar inte att få svart på vitt på vad som blir av ett begrepp om det drivs till ytterlighet och ensidighet som denna "kvinnlighet", som alltså har sina färskaste anor från början på 1700-talet, då man ändå ivrigt och gärna vände sig från de kvinnliga kvinnorna för att lägga ner sin hyllning införelse dem, som hade mod att bryta mot vedertagna begrepp!

Maudlin.

De socialdemokratiska kvinnorna och författningsfrågan.

Socialdemokratiska kvinnors centralstyrelse och Socialdemokratiska kvinnors samorganisations styrelse höllo den 2 dec. ett möte i Folkets hus, förvid kvinnornas ställning till författningsfrågorna, den politiska och kommunala rösträtten och åttatimmarsdagen avhandlades och belystes i anföranden av fröken Anna Lindhagen och fru Ruth Gustafson.

Fröken Lindhagen betonade, att hon personligen beträffande de olika vägarna för genomförande av det socialdemokratiska programmet, anslöt sig till alternativet att hylla sig till regeringens förslag, då det socialistiska samhället ej kan byggas upp på revolutionär väg. En kupp kan i Ryssland vad den kan leda till. Med all säkerhet skulle bland annat vår livsmedelsfråga ytterligare förvärras, om den våldsamma vägen valdes. Vi ha fått en del av våra illusioner nedbrutna, och det gäller nu att lägga en mera nyktert praktisk syn på frågorna.

Talarinnan visade även vad som på laglig väg kan uppnås senare nu vid den uttima riksdagen samt slutade sitt anförande med att tala speciellt om kvinnorösträtten och det ansvar som vilar på kvinnorna att också använda denna rätt.

Fru Ruth Gustafson erinrade om att kvinnorna nu stå inför det faktum att få gå till val som medborgare i samhället. Det vore en skam, om vi nu stode likgiltiga inför de stora frågor vi så länge kämpat för. Det gäller närmast att arbeta på upplysning om vad det nu gäller, vilket bör ske genom deltagande i valarbetet och i politiska möten samt genom broschyrer.

Akademiskt bildade kvinnors förening hade årsmöte den 30 november. Ordföranden inledde mötet med att lämna en sammanfattande redogörelse för föreningens arbete alltifrån dess stiftande år 1904 och uppehöll sig särskilt vid de två viktigaste data i föreningens liv, 1909 års riksdagsbeslut om ändring av R. F. par. 28, varigenom det grundlagsenliga hindret för kvinnors tillträde till vissa tjänster med kunglig fullmakt undanröjdes, och grundlagsändringens första förverkligande genom 1918 års riksdagsbeslut, som löste den omdebatterade frågan om kvinnliga lärare vid statsskolorna. Föreningen hade nu att inrikta sitt arbete på att få likställigheten mellan män och kvinnor med samma kompetens genomförda på nya arbetsområden, dels sådana som falla under 1909 års grundlagsändring, dels sådana, för vilkas öppnande för kvinnor krävas nya grundlagsändringar.

Ordföranden uttalade till sist den förhoppningen att kvinnorna i en snar framtid med röstsedeln i sin hand skulle själva direkt kunna verka för en snabbare lösning av de speciella kvinnofrågorna.

Härefter vidtog val av styrelse. I stället för ordföranden, doktor Karolina Widerström, och sekreteraren, fil. kand. Adèle Philipson, vilka undanbrett sig återval, utsågos doktor Alma Sundquist och fil. kand. Ebba Nordenson. Övriga styrelsemedlemmar blevo fil. d:r Anna Ahlström, fil. mag. Ester Lager och juris kand. Eva Andén. Till suppleanter valdes docenten Eva Ramstedt och fil. d:r Ingegerd Palme. Ett från föreningsmedlemmar i Göteborg inkommet förslag om bildandet av en Göteborgsgrupp av Akademiskt bildade kvinnors förening diskuterades och antogs av föreningen.

Vad har hänt sedan sist?

"Mors dag" är något man har börjat fira i England och Amerika. Meningen med dagen är att få de unga att stanna ett ögonblick inför tanken på vad en mor är och vad man är skyldig sin mor av tack för vad hon gjort och offrat.

Nu har tanken tagits upp i Kristiania på initiativ av föreningen Hemmens väl. Meningen vore att en "mors dag" skulle firas söndagen den 9 februari 1919 och man hoppas att andra norska städer vilja följa exempel.

Det finns väl få städer i Europa som fått så många flaggdagar som Stockholm på sistone. Men om någon mödrarnas dag är med bland dem kunna vi icke minnas...

På initiativ av danska kvinnors försvars-förening har igångsatts en insamling av namn för en sympatiadress från hela Danmark till det belgiska folket. I adressen tackas Belgien för det hjältemod, varmed folket mottog det första angreppet. På så sätt möjliggjordes den utgång av kriget, som för Danmarks del enligt danskarnas hopp skall betyda förverkligandet av nationens dröm, återföreningen med Sönderjylland.

Vid Föreningens Hem för arbeterskor årsmöte den 27 nov. tillkännagav ordföranden, fru Alfhild Santesson, att föreningen samma dag av sin stiftarinna och sekreterare, fröken Gerda Meyerson, fått mottaga en donation av 20,000 kr. Denna summa var avsedd att utgöra grundplåten till en fond, vars avkastning skulle användas till hyresbidrag åt äldre arbeterskor som ha svårt att reda sig på arbetsförtjänsten.

I Londons stadsfullmäktige har invalts hertiginnan av Marlborough som representant för West Southwark, ett av Londons arbetaredistrikt. Hertiginnan av Marlborough är född amerikanska, av den kända millionärsläkten Vanderbilt, och är känd som ivrig rösträttskvinna och en verksam medlem av Kvinnornas kommunalförening.

Arbetet ute i landet.

Dalarnas länsförbund av F. K. P. R., samlat till årsmöte i Borlänge söndagen den 24 november, beslöt instämma i det av L. K. P. R. gjorda uttalandet med anledning av regeringens framlagda förslag till författningsrevision.

Eksjö F. K. P. R. hade ordinarie möte den 28 november, varvid den förutvarande styrelsen omvaldes: doktorinnan H. Scharp, ordf., fröken A. Olin, kassör, och fröken M. Löfroth, sekreterare. Då till följd av förbud mot folksamlingar Birgittafesten blev inställd, upplästes på samkväm efter mötet Frigga Carlbergs föredrag om Susan B. Anthony, och Birgittadagens resolution antogs. Mötet avhölls hos ordföranden, och delvis genom "knytkalas" hade till samkväm ett härligt kaffebord åstadkommit.

Falu F. K. P. R. hade den 2 december ordinarie sammanträde, varvid till medlem och suppleant i centralstyrelsen omvaldes fröknarna Valborg Olander och Gerda Martin. Sedan ordföranden redogjort för de punkter i regeringens rösträttsförslag, som innehålla för kvinnorna gynnsamma bestämmelser, beslöt föreningen att uttala sin tacksamma anslutning till detsamma. Efter förhandlingarnas slut upplästes ett av fru Mary T. Nathorst författat varmhjärtat och på givande synpunkter rikt föredrag över ämnet: "Några riktlinjer för kvinnornas arbete efter kriget", vilket fru N. på grund av sjukdomsfall i hemmet var hindrad att själv hålla. Efter gemensam supé utfördes musik av fru Margot Lyberg och upplästes med förf:s tillåtelse kapitlet Det femte budet ur Selma Lagerlöfs då i dagarna väntade nya bok, "Bannlyst".

Färgelanda F. K. P. R. valde på sitt höst-sammanträde följande personer till styrelseledamöter: ordf. fru Elin Andersson, v. ordf. fru Helma Roll, sekr. fröken Edla Streiffert, v. sekr. fröken Anna Jansson, kassör fru Anna Ahlsén och centralstyrelsemedlem fru Elin Andersson.

Den senare delen av detta möte blev särskilt högtidlig, i det att ordf. fru Elin Andersson med anledning av dagens betydelse

— de dödas dag — talade om kriget och kvinnornas fredsarbete. Från tyska sektionen av Internationella kvinnokommittén för varaktig fred hade den svenska sektionen i oktober erhållit uppmaning att på allt sätt understödja de neutralas aktion för en rättsfred, som garanterar varaktig fred, nationernas förbund, avrustning och militarismens fall. Vid mötet såldes ett av de kvinnliga fredsorganisationernas centrala samarbetskommitté ut-sänt fredsärke. För att ytterligare understödja det bekanta ändamålet med försäljningen lämnades efter fru Anderssons anförande ännu några extra bidrag, bl. a. från nånånnens lokalavdelning för kvinnans politiska rösträtt. Summan uppgick till 64 kr.

Haparanda F. K. P. R:s årsmöte upptogs huvudsakligast av fredsfrågan samt öppnades av ordföranden, fröken Mia Grape, med ett gripande anförande om de stora händelserna i världen. Fru Hilda Bucht höll därpå ett sakligt och varmhjärtat föredrag om fredsfrågan såsom inledning till en diskussion om vad F. K. P. R. skulle kunna göra för saken. Hon påpekade, huru tänkesätt, uppfostran, läroböcker, allt syftade till kriget och ingav tanken att krig alltid måste finnas och hur vi måste vilja en annan syn på saken, för att fredstron skall få rot i sinnen i krigstrons ställe. Vi här i Haparanda, som sett mer med egna ögon av krigets följder än man gjort på många andra håll i Sverige, borde särskilt vara besjälade av en stark fredsvilja. Talarinnan refererade ock ett föredrag från i somras av Cecilia Francke med bl. a. det innehåll, att vi ej skola förhålla kriget för barnen, utan lära dem kärlek till freden samt att fosterlandssinne och fredssinne höra ihop. Det är en underlåtenhetssynd, om vi kvinnor undandraga oss att hjälpa, där vi kunna. Vi andra kvinnor äro mer än halv-mänkligheten, och vi böra räcka varann händerna och sammansluta oss till gemensamt arbete för en varaktig fred.

Efter den diskussion, som nu följde, enades föreningen om att ansluta sig till det av de kvinnliga fredsorganisationernas samarbetskommitté antagna programmet.

Sekreteraren, fröken Fridner, refererade därefter Frigga Carlbergs broschyr om Susan Anthony.

Huskvarna F. K. P. R. höll den 25 november ordinarie halvårsmöte. Därvid valdes till ordförande fru Hilma Andersson och till övriga styrelseledamöter fruarna Hilma Fagerström, Selma Hultstein, Anna Söderqvist och fröken Elin Eckerberg.

Efter mötet vidtog samkväm. En styrelsemedlem lämnade en kortfattad historik över föreningens 10-åriga verksamhet. Det hade varit meningen att fira detta jubileum med ett offentligt möte den 28 november, 10-årsdagen av föreningens bildande, men detta hade måst inhämmas på grund av mötesförbud. Fru A. Eichorn höll ett föredrag om Erik XIV och Karin Månsdotter, och solosång utfördes.

Härnösands F. K. P. R. hade den 29 november ett talrikt besökt möte. Därvid förekom styrelseval, och hela styrelsen omvaldes. Ordf. är fröken Emma Westerström, v. ordf. fröken Astrid Hamberg, sekr. fru Maja Hesse, v. sekr. fru Linnéa Bucht och skattmästare fru Elisabeth Ahlberg. Centralstyrelsemedlem blev fröken Astrid Hamberg och suppleant fröken Anna Munkell. Vid mötet upplästes fru Frigga Carlbergs föredrag över Susan B. Anthony samt bjöds på sång av damkvartett och solosång.

Mora F. K. P. R. höll sitt årsmöte den 18 november. Föreningen hälsade med glädje regeringens tillkännagivande, att den vill söka genomföra en författningsrevision och anslöt sig till det av Landsföreningen gjorda uttalandet om den dagspolitiska situationen.

Torshälla F. K. P. R. avhöll sitt ordinarie höstsammanträde den 26 november. L. K. P. R:s cirkulär 136 upplästes. Val av centralstyrelsemedlem företogs, varvid fru Frida Grönberg, med fröken Maria Carell såsom suppleant, omvaldes.

Ehuru någon Birgittadag på grund av rådande sjuklighet icke kunnat hållas, beslöt mötet instämmande i Birgittadagens resolution. Vid mötet, som var förenat med samkväm, höll fröken Signe Ekblad ett särdeles känsligt och sympatiskt föredrag med ämne Florence Nightingale.

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel

Malmstorgsgatan 6, Stockholm

Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.
Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

Kvinnorna och kristidens problem.

Kvinnorådet erinrar om kvinnokommittéernas viktiga uppgifter.

F. H. K:s kvinnoråd erinrar i ett längre cirkulär till livsmedelsstyrelsernas kvinnokommittéer om de oerhört viktiga uppgifter som påvila de olika livsmedelsmyndigheternas kvinnoorganisationer.

Med anledning av att bristande uppfattning om kvinnokommittés befogenhet och uppgifter yppats på sina håll, har F. H. K. på kvinnorådets hemställan utfärdat följande bestämmelser:

Styrelsens kvinnokommittéer skola sortera dels direkt under sina respektive livsmedelsstyrelser, dels under kvinnorådet. Nämndernas kvinnokommittéer sortera under styrelsernas. Där livsmedelsnämnden har kvinnlig ledamot eller ledamöter och ej någon kvinnokommitté, böra dessa ledamöter anses intaga en i viss mån likartad ställning som en dylik skulle göra. På platser, varest både livsmedelsstyrelse och nämnd har kvinnokommitté, skola de båda kommittéernas arbetsområde uppdelas, så att livsmedelsstyrelsens kvinnokommitté inriktar sig på verksamhet inom länet (distriktet), medan nämndens kommitté har sin förnämsta uppgift inom kommunen.

För undvikande av förväxling böra de tre kvinnoorganisationerna erhålla olika beteckning, nämligen kvinnorådet, kvinnokommittéerna och livsmedelsnämndernas kvinnoutskott.

Alla kvinnokommittéer åligger det att vid behov giva de inom distriktet befintliga kvinnooutskotten direktiv och närmare anvisningar för deras verksamhet.

I cirkuläret redogöres vidare för villkoren för åtnjutande av pekuniärt bidrag till verksamheten och påvisas en mängd exempel på beaktansvärda initiativ, som enligt till kvinnorådet ingångna rapporter tagits av kvinnokommittéerna.

Slutligen uttalar en förhoppning, att de ekonomiska uppoffringar, staten påtagit sig i och med tillsättande av dessa kvinnoorganisationer i landet runt, skola visa sig mångdubbelt uppvägas genom den upplysning till hemmens fromma och lättnad i husmödrarnas svårigheter, som genom dessa organisationer bör komma till stånd. Har en kvinnokommitté rätt fattat sin uppgift, böra verkningarna av dess nuvarande arbete kunna spåras även efter kristiden såsom en vinst för hemmen, tillkommen under en tid, då dessa måste vidkännas sin svåraste påfrestning.

>Hemmets räkenskapsbok<.

Det i föregående nummer av R. f. K. redovisade beloppet å 200 kr. till upplysningsfonden från undertecknad, utgjorde behållningen av "Hemmets Räkenskapsbok". En lika stor summa har tillfallit Östergötlands Länsförbund av F. K. P. R. Upplagan är nu slutsåld och vill jag därför rikta ett varmt tack till alla, som medverkat till det goda resultatet.

Kvinnokrafterna i livsmedelsstyrelserna.

(Forts. o. slut fr. föreg. n:r.)

Mariestad.

Fru Maria Groth (tillika vice ordf.), fröken Linnea Lindkvist och fröken Alma Bylund.

I VARJE SVENSKT HEM
bör finnas en svensk,
solid, lättgående
och beprövad

Husqvarna

Symaskin

"Hemmets Räkenskapsbok"

utkommer i ny upplaga till jul. Pris 80 öre.
Vid rekvisition av 10 ex. 25 % rabatt.

Rekvireras hos fru **SIGNE THÖRNQVIST**
Motala Verkstad.

Återförsäljare: *Wennergrens Bokhandel*
Drottningg. 63, Stockholm.

Norrköping.

Fröken Anna Karlsson (tillika vice ordf.), doktor Anna-Clara Romanus-Alfvén och fröken Ida Schullström.

Nyköping.

Prostinnan Hilda Hogner (tillika vice ordf.), fruarna Elna Cullberg, Georgina Jonsson, Gertrud Andersson, Mimmi Nordin och Clara Wahlberg.

Uddevalle.

Fru Thyra Bergman (tillika v. ordf.), fru Ida Holmqvist samt fröken Ellen Ammelin.

Umeå.

Fruarna Selma Bergström (tillika v. ordf.), Anna Leufvenius, Lina Thelaus och Ingeborg Holmström Wifell.

Visby.

Lektorskan Majken Klintberg (tillika v. ordf.), fru Lina Ödin och fru Alma Johansson.

Vänernsberg.

Fru Hulda Wibom (tillika v. ordf.), fröken Hulda Andersson och fru Emma Wolgast.

Västervik.

Fruarna Helga Odemark (tillika v. ordf.), Signe Odén, Edla Bergstedt och Anna Karlsson.

Västerås.

Fröken Stina Fredriksson (tillika ordf.), fru Götilda Brun och fru Sofia Asp.

Växiö.

Domprostinnan Susanna Henning, Växiö (tillika v. ordf.), fru Oscara André, Lessebo, och fru Nanny Jacobsson, Växiö.

Örebro.

Fruarna Elisabeth Karlsson (tillika v. ordf.), Alfhild Rystedt, Nanny Renhult och Anna Sandvall.

Örnsköldsvik.

Fru Rut Stolpe, Hampnäs, Själevad (tillika v. ordf.), fru Hildur Björne, Domsjöverken, och fröken Jenny Westman, Örnsköldsvik. Suppleanter: fröken Erika Nordstrand och fru Jenny Elfving, Örnsköldsvik.

Östersund.

Fru Doris Lekander (tillika v. ordf.), skolkökslärarinnan fröken Hanna Dillner och fru Stina Vågland.

Rösträtt för Kvinnors

Tjugonde nummer för 1918 innehåller bl. a.

Antilgen!
Flickskolornas nya organisation. Av Anna Sundén, Erika Ström f.
Systrar i alla land! Av Hilda Sachs.
Rösträtt för Kvinnor - anmälan.
Karl Magnus Lind f. Av Gulli Petrini.
Wilson talar ånyo för kvinnorrösträtten.
Böcker. Av V. v. K. och Elisabeth Krey Lange.
När det var modernt att vara kvinnlig. Av Maudlin.
Arbetet ute i landet.
Kvinnorna och kristidsproblemen.